

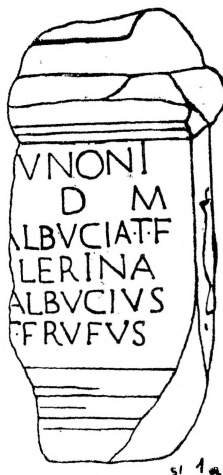
TRIJE NOVI NAPISI IZ POETOVIIJA

V času septembra 1958. so bili najdeni na področju Poetovia trije napisi.

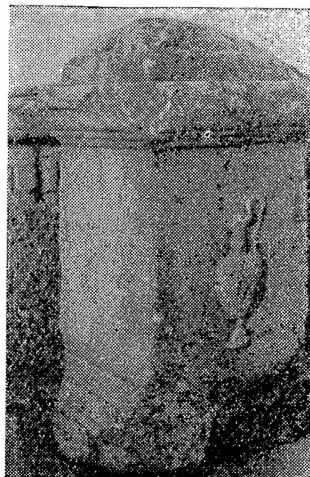
Prvi je bil najden septembra 1958. na Sp. Hajdini. Na parc. 1076/2 je lastnik kopal temelj za razširjeno klet in je pri tem našel v 80 cm debeli vrhnji plasti poleg drugih antičnih ostalin tudi nekoliko poškodovan oltarček (sl. 1a,b). Najdišče je še v sklopu strnjene naselbine.¹⁾

Sl. 1a

Sl. 1a

Sl. 1b

Oltarček je iz belega, drobno zrnatega marmorja. Visok je 76 cm, debel 30 cm, ohranjena širina pa je 42 cm. Imel je vrh z akroteriji in profiliranim robom pod njimi ter profilirano bazo. Vrh in baza sta precej poškodovana, odklesana je tudi cela desna stran oltarja. Na desni strani je reliefna upodobitev vrčka s plastičnim okrasom, na sprednji strani pa napis, ki skoro celo ploskev izpolnjuje. Oddaljen je 2 cm od zgornjega in 4 cm od spodnjega roba, od levega pa 7.8 cm—9.3 cm. Črke napisa so lepe, jasne in dokaj široke, visoke pa so 4.3 cm—35. cm. Črki I v prvi in četrti vrsti presegata ostale. Ker je desna stena odklesana, manjkata v prvih dveh vrstah po ena črka, v naslednjih

¹⁾ Klemenc-Saria, Archäol. Karte v. Jugosl. Blatt Ptuj, Zagreb 1936, str. 58., Šašel, Arh. vestnik IV/2, Ljubljana 1953, str. 308 sl.

pa so prve črke poškodovane, mere oltarčka pa skoro ne dopuščajo domneve, da bi pred njimi manjkala kaka črka, če je bil napis kolikor toliko somerno razdeljen.

Napis se glasi: [I]VNONI | [R ?](eginae) D(eorum) M(atri) | ALBVCI A T(iti) F(ilia)|? LERINA | ALBVCIVS T(iti) F(ilius) | RVFVS.

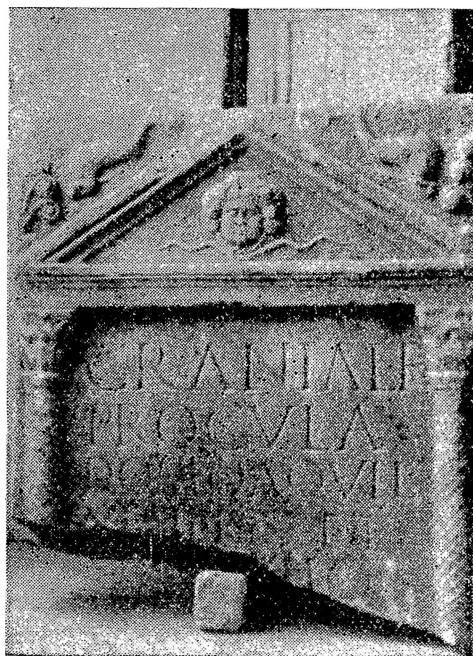
Iz njega torej izvemo, da sta oltar posvetila Junoni, kraljici, materi bogov, Albucija Lerina (?) Titova hčerka in Albucius Rufus, Titov sin. Najbolj verjetna razlaga druge vrste, kjer je z začetnicami označen pridevek boginje, je ta, da manjkajočo črko nadomestimo z R (reginae) za črki D M pa je več načinov branja: deorum matri ali deae maximae.²⁾ Priimku Lerina bi bilo mogoče dobiti analogije šele, če bi dopustili možnost, da na začetku manjkata dve črki ali ligatura.

Ostala omenjena imena so doslej že znana iz province Panonije. Tako se pojavljata imeni Albucius in Albucia n. pr. v Brigetiu (CIL III 3587. ali CIL III 10979, ki je datiran v zač. II. stol.³⁾ Priimek Rufus se pojavlja na spomenikih 1. mitreja v Ptuju na Hajdini (CIL III 14354), pa tudi drugod (n. pr. Emona CIL III 3870, 3895, 10776, Aquincum CIL III 10337, 10548, Carnuntum CIL III 13484).

Spomenik bi se moglo datirati s pomočjo oblike črk in sicer v II. stoletje.⁴⁾

Drugi spomenik z napisem je del nagrobne stele (sl. 2), najden avgusta 1959, na Zg. Hajdini na parc. 435/4 na območju antičnega grobišča.⁵⁾ Ležal je v čisti humozni plasti 60 cm globoko.

Stela je iz belega zrnatega marmorja. Širina znaša 73 cm, debelina 16 cm, ohranjena visina pa 86 cm. Spodnji del spomenika je odlomljen. Po obliki je ste'a pravokotna, razčlenjena na napisno polje in trikoten timpanon. Ta ima profiliran rob, v zunanjih

Sl. 2

²⁾ Cagnat, Cours d' épigraphie latine, Paris 1914, appendice 424.

³⁾ PWRE, Legio (Ritterling) str. 1393.

⁴⁾ Cagnat l. c. str. 11—24.

⁵⁾ Klemenc-Saria, Archäol. Karte v. Jugosl., Blatt Rogatec 1939 str. 26.

oglih sta delfina z biserom v gobčku in akroterija-palmeti, v polju timpanona pa Meduzina glava z mehкими potezami, bogato kodrastimi lasmi in vozlom kač pod brado. Ob straneh napisnega polja sta tordirana korintska pilastra. Napis izpolnjuje skoro celo polje: od vrhnjega roba je oddaljen 5 cm, od stranskih pa 4 cm—9 cm. Višina lepih jasnih, širokih črk znaša 8 cm—6,5 cm, razdalja med vrstami pa znaša 2 cm. V zadnji ohranjeni vrsti sta vidni v celosti le zadnji dve črki, pred njima pa sled črke G ali verjetneje C.

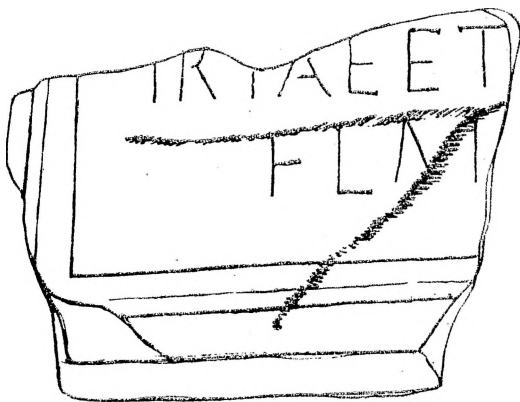
Napis se glasi: GRANIA L(ucii) F(ilia)|(PROCVLA)|DOMO AQVIL(eia)|(V(iva) F(ecit) SIBI ET|(....) C I O.

Iz njega torej izvemo, da je dala postaviti nagrobnik še za življenja Grania Procula, Lucijeva hčerka, doma iz Ogleja, zase in še za neko verjetno moško osebo.

Imena Grania v naših krajih ne poznamo, pač pa se pojavlja v moški obliki Granius (n. pr. CIL III 10174 in v Ljubljani, Klemenc, Arheol. vestnik I/1—2 str. 115) Priimek Procula je omenjen tudi v provinci Panoniji (n. pr. Vindobona CIL III 14359 ali Carnuntum CIL III 14358, kjer je Procula doma iz Ogleja). Moška oblika Proculus pa je znana iz Ptuja (CIL III 14355 in drugod (n. pr. Emona CIL III 3857, kjer se ta priimek pojavlja spet v akvilejski rodbini).⁶⁾

Za datacijo nagrobnika v I. stol. govore poleg oblike črk še oblika stele in njen okras.⁷⁾ Stela je po obliki močno sorodna nekaterim stelam ptujskih legionarjev iz I. stol. (AIJ, šte. 377, 379, 381 itd)) zlasti pa je slična že prej omenjeni steli C. Cornelia Procula. (CIL III 14355) V napisu pa bi tudi navedba domovine potrdila datacijo v I. stol.⁸⁾

Tretji napis pa je samo majhen, dokaj slabo ohranjen fragment, najden na severnem bregu Drave spomladi 1959. in sicer pod današnjim muzejskim parkom blizu najdišča napisa CIL III 10881 in reliefa z genijem zime.⁹⁾

Sl. 3

⁶⁾ AIJ Hoffiller-Saria, Antike Inschriften aus Jugosl. Zagreb 1938, šte. 183. — Zanimivo je tudi, da je na napisu iz Byblosa iz časa Titove judovske vojne omenjen neki Granius Proculus, centurio leg. X. Fret. CIL III 6697, PWRE Legio (Ritterling) str. 1673.

⁷⁾ Schober, Römische Grabsteine im Noricum und Pannonien. Sonderschriften d. Ö. A. I. in Wien, X. 1933, str. 164, 165, 189.

⁸⁾ Ibid. str. 9.

⁹⁾ Gurlitt, Mitteilungen der Zentral-Kommission NF XVI, Wien 1890, str. 147 — Premerstein, Archäol.-epigraph. Mitteilungen XV, Wien, 1892, str. 46., Klemenc-Saria, Arch. Karte, Blatt Ptuj, str. 31.

Fragment je iz belega zrnatega marmorja, ki ima neenakomerne žile. Širok je 53 cm, visok 39 cm, debel pa na spodnji strani 22 cm na zgornji pa 11 cm. Kamen je tako fragmentiran, vendar so sledovi, kot bi bil del dna in sprednje stene sarkofaga. Na sprednji strani je ohranjen levi spodnji kot napisnega polja, obrobljenega s profiliranim robom. Od napisa sta ostala le začetka zadnjih dveh vrst in še ta težko čitljiva. V prvi vrsti so poškodovani še vrhovi prvih treh črk, da je ostala od prve in tretje le navpična hasta. Nejasne so tudi zadnje črke v drugi vrsti. Višina črk znaša 6,5 cm—6 cm, oddaljenost od roba 7,5 cm—20 cm, razdalja med vrstami je 5 cm.

Ohranjeni del napisa se torej glasi: | I?R?AEET. . . . | F L...

Na napisu je bilo verjetno omenjenih več imen (pokojnikov ali ljudi ki so napis posvetili). Izdelava črk je dokaj dobra, le da so sedaj močno izlizierte.

Ljubljana.

Iva Mikl.

ZUSAMMENFASSUNG

Iva Mikl: DREI NEUE INSCRIFTEN AUS POETOVIO

Die erste Inschrift stammt von einem Altar aus weißem grobkörnigem Marmor (Abb. 1. ab). Der obere Teil des Altars hat Akroterien und einen profilierten Rand, auch die Basis ist profiliert. Höhe 76 cm, Dicke 30 cm, die noch erhaltene Breite 42 cm. Buchstabenhöhe 4,3 cm—3,5 cm. Die rechte Wand ist nachträglich abgemeißelt, auf der rechten befindet sich das Reliefbild eines Kruges, auf der vorderen aber die Inschrift, wovon die ersten Buchstaben ausgehöhelt sind. Fundstätte: Sp. Hajdina, Parz. 1076/2, innerhalb der geschlossenen Siedlung von Poetovio.

Auf Grund der Form der Buchstaben könnte man sie in das 2. Jahrh. datieren.

Von der Grabstele aus weißem, grobkörnigem Marmor (Abb. 2.) ist nur der obere Teil erhalten. Die Stele ist rechteckig, abgeteilt in das Inschriftfeld und den dreieckigen profilierten Giebel. Neben ihm befinden sich zwei Eckakroterien-Palmetten und Delfine, im Giebel selbst aber ein Medusenhaupt. Rechts und links umgeben das Inschriftfeld noch zwei tordierte korinthische Pilaster. Breite der Stele 73 cm, Dicke 16 cm, die noch erhaltene Höhe 86 cm. Buchstabenhöhe 8 cm — 6,5 cm. Fundstätte: Zg. Hajdina, Parz. 435/4 auf dem antiken Gräberfeld.

Der Form der Stele, der Buchstaben und der Inschrift nach könnte man mit Hilfe von Analogien aus Ptuj das Denkmal in das 1. Jahrh. datieren.

Vom dritten Fund, wahrscheinlich einem Sarkophag aus weißem, grobkörnigem Marmor, ist nur ein kleines Fragment vom linken unteren Teil des Inschriftfeldes mit dem profilierten Rand erhalten. Breite 53 cm, Höhe 39 cm, Dicke 11 cm—22 cm. Buchstabenhöhe 6,5 cm—6 cm. Aus der Inschrift sind Personennamen zu erkennen, doch ist sie sehr ausgewaschen. Gefunden am nördlichen Draufer unter dem jetzigen Museumpark.